

УДК 005.3.371.113

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Кравченко Ганна Юріївна, доктор педагогічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Забицька Марина Євгенівна, магістр спеціальності «Управління навчальними закладами», Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — Компетентісний підхід виступає як один з необхідних нових концептуальних ресурсів перегляду традиційних цілей, теорії і практики освіти. Невід’ємним атрибутом професійно-педагогічної компетентності керівника в системі освіти вважають суб’єктивну та об’єктивну готовність здійснювати управлінську діяльність на досягнення цілей функціонування навчального закладу.

Ключові слова - керівник, компетентність, саморозвиток, управлінська діяльність.

У сучасних соціально-культурних умовах висуваються досить високі вимоги до професійно-управлінської компетентності керівників освіти, зокрема керівника дошкільного навчального закладу, його педагогічної майстерності, психологічної грамотності, здатності оптимально реалізовувати управлінські функції, самостійно розв’язувати різноманітні завдання в нестандартних ситуаціях, ефективно взаємодіяти з усіма учасниками педагогічного процесу. Це зумовлено такими основними чинниками, як зміна парадигми дошкільної освіти (перехід від навчально-дисциплінарної до особистісно-орієнтованої моделі виховання) й орієнтація на освітні запити дітей і батьків, формування позитивного іміджу дошкільного навчального закладу, упровадження педагогічних та організаційно-управлінських інновацій [4].

Ще в соціально-політичних доктринах античної філософії можна знайти фундаментальні положення про необхідність навчання і виховання майбутніх управлінців, а саме в праці Платона «Держава», в якій стверджується, що для того, щоб стати придатним до

управління, не достатньо природних задатків і здібностей, а потрібне ще й особливо спрямоване виховання і навчання.

Сучасні керівники у переважній більшості є кваліфікованими спеціалістами, але багатьом з них бракує необхідного рівня управлінської компетентності, що виявляється у помилках при прийнятті відповідальних рішень, виборі оптимального стилю управління, нездатності попереджувати і вирішувати конфлікти, порушенні адаптації до нових умов тощо. Формування управлінської компетентності сприятиме усуненню недоліків професійно-управлінської діяльності керівників.

Змістовна складова компетентності керівника полягає в адекватній орієнтації в переліку цілей і задач діяльності, їх пріоритетності і підпорядкованості в управлінській діяльності. Функції управління формуються, змінюються в суворій відповідності з потребами і цілями управління. Здатність поставити мету, вибрати відповідні засоби її досягнення, проаналізувати тенденції і перспективи своєї діяльності символізує про високий рівень професійного розвитку керівника.

Необхідною умовою оптимальної управлінської діяльності є соціально-психологічна компетентність. Дана компетентність керівника є характеристикою, у якій сконцентровані його суттєві професійно важливі якості, професійна готовність свідомо, вчасно і творчо вирішувати різноманітні управлінські задачі, забезпечує його лідерський статус у колективі [2].

Структура управлінської компетентності керівника охоплює всі сфери психіки особистості, включає такі основні компоненти:

- мотиваційний – сукупність ціннісних орієнтацій, мотивів, адекватних цілям і завданням управління; сформованість важливих для управління особистісних якостей;

- когнітивний – сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для практичного розв'язання завдань управління ДНЗ;

- рефлексивний – аналіз, самоаналіз, осмислення, оцінка й рефлексія власної діяльності, поведінки, вчинків, спілкування, стосунків з оточенням, їх корекція, здатність до самоуправління (самоменеджменту) [3].

Керівник дошкільного навчального закладу повинен самовдосконалюватися. У своїй практиці він звертається до методичних посібників, педагогічної літератури, де може знайти відповіді як потрібно планувати, проводити методичну роботу, здійснювати контроль і аналіз, організувати роботу педагогічного та технічного персоналу, як будувати стосунки з батьками, громадськістю, як підвищувати кваліфікацію [1].

Відмінність компетентного фахівця від кваліфікованого в тому, що перший не тільки володіє певним рівнем знань, умінь, навичок, але і здатний реалізувати їх у роботі. Компетентність передбачає наявність у людини внутрішньої мотивації до якісного здійснення своєї професійної діяльності, наявність професійних якостей і ставлення до своєї професії як цінності. Компетентний фахівець здатний виходити за рамки предмета своєї професії, він володіє певним творчим потенціалом саморозвитку.

Окрім самовдосконалення, можна виділити такі групи критеріїв ефективності процесу формування управлінської компетентності:

- позитивна мотивація самовдосконалення; особистісно й професійно значущі якості; система управлінських знань;
- сукупність управлінських вмінь – гностичні, організаторські та комунікативні;
- здатності до рефлексії.

Професійна компетентність керівника дошкільного навчального закладу – це характеристика, яка вимагає від нього: перманентного розвитку, вдосконалення, оновлення знань і умінь менеджера освіти, залучення до управлінських процесів широкого загалу педагогічної громадськості, батьків, громад-

ських організацій, створення принципово нових моделей науково-методичної роботи в дошкільному закладі, вміння ставити актуальні та теоретично обґрунтовані практично значущі цілі, вміння здійснювати тактичне планування діяльності всіх учасників освітнього процесу, зокрема й своєї, вміння за допомогою ефективних засобів обирати й реалізувати поставлені цілі та коригувати раніше визначену тактику, співвідносячи її з реальними умовами освітнього процесу, вміння здійснювати кваліфікований самоаналіз та аналіз діяльності всіх учасників освітнього процесу.

Список використаної літератури

1. Кравченко Г. Ю. Формування управлінської компетентності керівника навчального закладу в умовах післядипломної педагогічної освіти / Г. Ю. Кравченко // Джерело педагогічної майстерності. Сучасний керівник загальноосвітнього навчального закладу (формування управлінських компетентностей): науково-методичний журнал. – Вип. 2 (54). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2012. – 144 с.
2. Савенкова М. Е. Управленческая компетентность в социально политических доктринах античной философии / М. Е. Савенкова // Сборник научных трудов ДонГАУ «Социально-гуманитарные проблемы менеджмента». – Т. IV (19). – Донецк : ДонГАУ, 2003. – 493 с.
3. Чередніченко Г. А. Сутність та структура управлінської компетентності керівника вищого навчального закладу / Г. А. Чередніченко, Н. Т. Тверезовська // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – Ялта РВВ КГУ, 2011. – Вип. 31. – Ч. 2. – 2011. – С. 63 – 68.
4. Шаповал Р. В. Управлінська компетентність керівника дошкільного навчального закладу як психолого-педагогічна проблема / Р. В. Шаповал // Педагогіка та психологія: зб. наук. пр. – Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2007. – Вип.32. – С.37-42.

Автори

Кравченко Ганна Юріївна, доктор педагогічних наук, доцент, ХНСУ ім. С. Кузнеця (innovatica@ukr.net)

Забичька Марина Євгенівна, завідувач, комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 140 Харківської міської ради» (dnz140dzt@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 01 лютого 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції